

Podstawy i wyzwania dialogu międzyreligijnego

Relacja z II Sympozjum Misyjnego

23 listopada 2013 r. w Wyższym Seminarium Duchownym Prowincji Polskiej Zgromadzenia Ducha Świętego im. bł. Jakuba Lawała odbyło się II Sympozjum Misyjne, zorganizowane przy współudziale ks. prof. Jarosława Różańskiego OMI, kierownika Katedry Misjologii na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, poświęcone zagadnieniu dialogu międzyreligijnego. Ubiegłoroczne sympozjum poświęcone było inkulturacji.

Spotkanie rozpoczęło się od Eucharystii, której przewodniczył o. Andrzej Wichowski, prowincjał Zgromadzenia Ducha Świętego. Zwrócił on uwagę na Pana Jezusa, który prowadzi dialog z saduceuszami; podobnie dzisiaj reprezentanci różnych religii stawiają pytania Jego uczniom.

Program sympozjum obejmował trzy części: dwie przedpołudniowe i popołudniową. Każda część zakończona była kilkunastominutową dyskusją. Sympozjum otwarte zostało przez o. dr. Marka Walkusza CSSp, rektora WSD, który tłumaczył wybór podjętej problematyki. Mówił, że granice państw otwierają się, przenikają się kultury i religie. Potrzeba dialogu coraz bardziej staje się codziennością. Zaznaczył też, że sympozjum to okazja, żeby zobaczyć wyznawców innych religii bez uprzedzeń, szukać sposobów nawiązania jeszcze lepszego dialogu i patrzeć na siebie z większym szacunkiem.

Pierwszy referat, ks. dr. hab. Waldemara Cisło, nosił tytuł: *Teologiczne podstawy dialogu międzyreligijnego*. Ks. dr. hab. Wojciech Szukalski zaprezentował temat: *Wolność religijna jako warunek dialogu międzyreligijnego w nauczaniu Jana Pawła II*. Ks. W. Szukalski zauważył, że w nauczaniu Jana Pawła II u podstaw dialogu międzyreligijnego leży odniesienie do wszystkich wspólnot religijnych w duchu poszanowania prawa do wolności religijnej. Papież dążył do owocnej współpracy między takimi religiami jak judaizm, islam i buddyzm. Prelegent przypominał, że Jan Paweł II podkreślał pełne poszanowanie dla odmiennej tradycji religijnej i absolutną wierność własnej. *Dialog i przepowiadanie* to tytuł kolejnego referatu, który został przedstawiony przez ks. dr. hab. Wojciecha Kluję OMI. Opierając się na najważniejszych dokumentach, ks. W. Kluj ukazał najpierw rozwój współczesnej refleksji *Magisterium*

Ecclesiae na temat dialogu międzyreligijnego w kontekście działalności misyjnej. Następnie podał kilka pozytywnych przykładów, jak ta relacja dialogu międzyreligijnego do głoszenia prawdy o Chrystusie „działa” w praktyce. Wspominał o obydwu spotkaniach asyjskich (1986 i 2002) oraz o wizytach papieskich w synagodze i meczecie, o spotkaniach papieża z przedstawicielami innych religii, o corocznych orędziach pisanych do muzułmanów, buddystów i hinduistów.

Wykład *Dialog chrześcijaństwa z buddyzmem* otworzył drugą część symposium. Jego autor, ks. dr hab. Leonard Fic, wyszedł od krótkiej historii relacji między tymi religiami. Twierdził, że dialog chrześcijaństwa z buddyzmem jest niezwykle trudny, szczególnie od jego strony doktrynalnej. Odmienny jest religijny, historyczny i geograficzny kontekst tych religii. Dystans i bariery językowe utrudniają kontakty między ich wyznawcami. Mają tu miejsce bariery niemal nie do przewyciężenia. Zakończył słowami nadziei, która zawiera się w Duchu Świętym. Towarzyszy On bowiem partnerom dialogu i działa w sercach wyznawców. Następnie, w sposób niezwykle interesujący, a jednocześnie pobudzający do dyskusji, pani dr Aldona Piwko z UKSW wygłosiła odczyt pt. *Dialog chrześcijaństwa z islamem*. Po zakończeniu pojawiły się liczne i trudne pytania w nawiązaniu do przedstawionej problematyki. Ożywienie w tej kwestii najprawdopodobniej ma swoje wytłumaczenie w rosnącej liczbie wyznawców islamu, szczególnie w Europie Zachodniej, gdzie przebywa obecnie wielu Polaków. Osoby zabierające głos w dyskusji ukazywały islam jako system niebezpieczny, nacechowany negatywnymi treściami. Takie postrzeganie muzułmanów jest często krzywdzące – tłumaczyła pani dr Piwko. Islam należy do religii abrahamicznych. Religia ta, wraz z judaizmem i chrześcijaństwem, charakteryzuje się wspólnym korzeniem wiary, wywodzącym się od patriarchy Abrahama, który uwierzył w Boga Jedyne i całkowicie poddał się Jego woli. Pani Piwko nie zaprzeczyła jednak, że jak w przypadku innych religii, zdarzają się także pośród wyznawców islamu grupy, które wypaczają istotę muzułmańskiej wiary. Kolejny referat, zatytułowany *Dialog chrześcijaństwa z tradycyjnymi religiami Ameryki Południowej*, został przygotowany przez ks. dr. Tomasza Szyszkę SVD. Ks. prof. Jarosław Różański OMI w referacie pt. *Dialog chrześcijaństwa z tradycyjnymi religiami Afryki* podkreślił, że tak samo jak w przypadku innych religii, trudno jest prowadzić dialog doktrynalny z tradycyjnymi religiami Afryki. Natomiast afrykańska kultura i religie tradycyjne dość łatwo otwierają się na dialog życia. Jest to dialog budowania wspólnego dobra, prowadzenia dzieł, zaangażowania społecznego czy też dialog doświadczenia religijnego.

W popołudniowej części najpierw wystąpiło dwóch duchaczy: o. dr Marek Walkusz, który zaprezentował temat *Misjonarze Zgromadzenia Ducha Świętego wobec dialogu międzyreligijnego*, oraz o. dr Andrzej Guzik z referatem pt. *Możliwości i ograniczenia dialogu międzyreligijnego w ujęciu Kodeksu Prawa Kanonicznego*. O. M. Walkusz zaznaczył, że duchacze w duchu dialogu międzyreligijnego w licznych częściach świata podejmują wiele działań na różnych płaszczyznach. Misjonarzy spotyka się wśród wyznawców innych religii zarówno w czasie prozaicznych codziennych czynności, podczas wspólnej modlitwy, jak i przy działaniach, które wymagają ogromnego zaangażowania i niemałych nakładów finansowych. Jako ostatni wystąpił ks. dr Franciszek Jabłoński z Prymasowskiego Wyższego Seminarium Duchownego w Gnieźnie, który jest m.in. referentem Wydziału Duszpasterstw Specjalistycznych, Rodzin i Misji Kurii Metropolitalnej oraz diecezjalnym dyrektorem Papieskich Dzieł Misyjnych. Wygłosił on referat pt. *Cooperatio missionalis w Polsce*.

Na koniec sympozjum odbyła się dyskusja panelowa. Zwieńczeniem jej było wystąpienie ks. prof. Jarosława Różańskiego, który podkreślił potrzebę podejmowania w dzisiejszym świecie głębokiej i wielopłaszczyznowej refleksji nad problematyką dialogu międzyreligijnego. Dialog ten jest istotną częścią misji ewangelizacyjnej Kościoła. Zwrócił uwagę, że dokonuje się on w różnych dziedzinach życia, często niezauważalnie, z potrzeby serca i chwili. Podjęta w czasie sympozjum naukowa refleksja spełniać będzie swoją rolę, jeśli przyczyniać się będzie ostatecznie do misji ewangelizacyjnej – zaznaczył ks. prof. J. Różański.

Podsumowując sympozjum, odpowiedzialny za jego przebieg o. Rektor podziękował za przygotowane wystąpienia i aktywny udział zabierających głos w dyskusji. Dzielił się radością, że w porównaniu z ubiegłorocznym sympozjum, uczestniczyło w nim więcej osób świeckich. Niektóre z nich, dzieląc się swoimi wrażeniami, zasugerowały podjęcie próby głębszego odniesienia omawianych tematów do konkretnego życia, zauważając jednocześnie, że język był miejscami zbyt akademicki, wymagający uprzedniego przygotowania. Mimo tych uwag, ogólne wrażenie uczestników było pozytywne. Opublikowane artykuły będą cennym źródłem dla wszystkich podejmujących refleksję nad tematem dialogu międzyreligijnego. Na zakończenie spotkania organizatorzy i zaproszeni prelegenci wyrazili nadzieję, iż coroczne sympozjum misyjne u duchaczy w Bydgoszczy stanie się stałym punktem misyjnej refleksji Kościoła w Polsce.

O. Marek Walkusz CSSp